

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.082/2015/3.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Makay Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Solt és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen választottbíróági ítélet érvénytelenítése iránt indított, a Fővárosi Törvényszék 3.G.43.216/2014/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által 7. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 50.000 (ötvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes mint bizományos és a felperes mint megbízó között 2008. július 2-án tőzsdei szabványosított határidős és opciós ügyletekre bizományosi keretszerződés, valamint tőzsdei azonnali (day trade) részvényügyletek bonyolítására megbízási keretszerződés jött létre. A tőzsdei szabványosított határidős és opciós ügyletekre szóló bizományosi keretszerződés 19. pontja szerint a felek a közöttük a keretszerződés értelmezésével, alkalmazásával kapcsolatban felmerült esetleges jogvitáikat megkísérlik békés úton rendezni. Arra az esetre, ha ez nem vezet eredményre, a jogvitájukat a

Budapesti Értéktőzsde és Árutőzsde mellett működő Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróóság elé terjesztik.

Az azonnali részvényügyletek bonyolítására vonatkozó megbízási keretszerződés V/2. pontja szerint „a szerződéssel kapcsolatban keletkezett jogviták békés úton való rendezésére tett kísérlet eredménytelensége esetén a felek alávetik magukat a Budapesti Értéktőzsde mellett működő Pénz- és Tőkepiaci Választottbíróóság eljárásának.”

A szerződések aláírása előtt az alperes a felperessel kitöltetett egy ún. MIFID tesztet, amely két oldalból állt, s melynek csak a második oldala került a felperes által aláírásra. A teszt első oldalán az ügyfél a befektetői tapasztalatairól nyilatkozott. Eszerint már fektetett be állampapírba, befektetési jegybe, részvénybe, egyéb tőkeáttételes ügyletekbe, és rendelkezik ismeretekkel ezekkel kapcsolatban. Saját pénzügyi ismereteit magasnak, befektetési tevékenységét évente átlagosan több, mint 20 alkalmi gyakoriságúnak jellemezte. Befektetési célját spekulációnak minősítette és a befektetéseket változó időtartamig kívánta megtartani. Bevételeinek forrását nem munkabérként, hanem egyéb jövedelemként jelölte meg. Igennel válaszolt arra a kérdésre, hogy iskolai végzettségét és foglalkozását érintően rendelkezik-e pénzügyi ismeretekkel. Az okiraton az alperes a felperest lakossági ügyfélként sorolta be.

Mindkét szerződés lehetővé tette a felperesnek, hogy telefon útján adjon megbízást az alperes részére.

2008. augusztus 27. és október 8. között azonnali (day trade) tőzsdei adásvételi ügyletek és tőzsdei szabványosított határidős eseti (egyedi) ügyletek jöttek létre a felperes telefon útján adott - az alperes által rögzített - szóbeli megbízásai alapján. 2008. október 8-án a felek közös megegyezéssel lezárták a felperes nyitott pozícióit, melynek következtében az alperesnek 23.257.792 Ft-os követelése keletkezett a felperessel szemben, míg a felperes által csak 21.100.000 Ft került kifizetésre az alperes részére.

Az alperes (a továbbiakban választottbíróósági felperes) 2012. október 16-án kelt keresetével a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróósághoz fordult kérve, hogy kötelezze a választottbíróósági alperest (jelen per felperesét) 4.454.190 Ft tőke és járulékai megfizetésére.

A választottbíróósági alperes hatásköri kifogást terjesztett elő a választottbíróóság eljárásával kapcsolatban, melyet a Választottbíróóság a 2013. október 18-án hozott I. számú, jegyzőkönyvbe foglalt végzésében elutasított és a hatáskörét megállapította. Határozatában - egyebek mellett - vizsgálta a választottbíróósági alperes által a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére alapított hatásköri kifogást és megállapította, hogy a

keretszerződések blanketta szerződések, és így a választottbíróági szerződés általános szerződési feltételként vált a szerződések részévé. Azonban a Kúria 3/2013. PJE számú jogegységi határozata alapján vizsgálva a szerződéseket - fogyasztói szerződésnek minősül-e a felek szerződése -, utalva a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 1. pontjára megállapította, hogy a befektetési tevékenységet végző befektető - legyen az akár természetes személy - gazdasági tevékenységet végző személyként értékelhető, mert célja nyereség elérése vagyron kockáztatásával. Mivel a választottbíróági alperes kimagasló befektetési, pénzügyi ismeretekkel rendelkező befektetőként került szerződéses kapcsolatba a választottbíróági felperessel, így a szerződések megkötésekor nem teremtődött olyan fokú egyensúlytalanság a két szerződő fél között, amely a fogyasztónak minősülő személyek esetében a többlet magánjogi védelmet indokoltta tenné. Erre a meggyőződésre a jelen per felperese által kitöltött MIFID teszt, az ügyletkötések nagysága és a felperes által az egyes üzletkötésekről készült hangfelvételek leírata alapján jutott.

A választottbíróági alperes a választottbíróság hatáskörét megállapító végzés megváltoztatása iránt nyújtott be kérelmet a Fővárosi Bírósághoz. A bíróság 7.G.44.406/2013/10. számú végzésében a kérelmet elutasította. A végzés indokolásában kifejtette, hogy az eldöntendő kérdés az volt: a kérelmező ügyfélként gazdasági, illetve szakmai tevékenysége körén kívül vagy azon belül kötötte-e meg a szerződést. A kérdés megítélésénél annak van jogi jelentősége, hogy a szerződéskötéssel érintett területen milyen szakmai jártassággal rendelkezik, illetve milyen rendszerességgel és milyen céllal köti a szerződést. Nem tekinthető fogyasztónak az a személy, aki jövedelemszerzési céllal, rendszeresen foglalkozik befektetéssel és köt ezen a területen szerződéseket.

A Választottbíróság 17/2012. számú ítéletében kötelezte a választottbíróági alperest, hogy fizessen meg a választottbíróági felperesnek 15 napon belül 2.157.792 Ft tőkét és annak 2008. október 12-től számított késedelmi kamatát, valamint a perköltséget, a keresetet ezt meghaladóan elutasította. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a határidős kereskedés napi jelentése szerint a nyitott pozíciók lezárásából 20.828.500 Ft veszteség keletkezett és jutalék címén 65.000 Ft felperesi követelés.

A választottbíróági felperesnek a day trade ügyletek keretében keletkezett 2.364.292 Ft-os vesztesége, melyet a választottbíróági alperessel szemben érvényesített. A választottbíróági alperes nem vitásan összesen 21.100.000 Ft-ot fizetett be, s ennek alapján - a választottbíróági felperes követelésével összevetve a befizetését - kötelezte fizetésre a Választottbíróság a választottbíróági alperest.

A választottbíróági alperes (a továbbiakban felperes) keresetében kérte a választottbíróági ítélet érvénytelenítését a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbt.) 55. § (1) bekezdés b) és d) pontja alapján.

Állította, hogy a keretszerződésekben található választottbíróági kikötések csak a keretszerződések értelmezésével, alkalmazásával kapcsolatos jogviták esetére kerültek kikötésre, azt nem lehet kiterjesztően értelmezni oly módon, hogy a keretszerződések szerint megkötött egyedi bizományosi ügyletek létrejöttével kapcsolatos jogvitákra is alkalmazni kellene.

Hangsúlyozta, hogy a felperes fogyasztónak minősül, a választottbíróági szerződés pedig fogyasztói szerződésnek, ezért a Kúria 3/2013. PJE határozata és 2/2011. (XII.12.) PK véleményének 2. pontjában foglaltak miatt a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis.

A választottbíróági felperes (a továbbiakban alperes) kérte a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a felperes nem minősül a perbeli szerződés tekintetében fogyasztónak. A felek közötti keretszerződések csak általános feltételeket tartalmaznak, amelyeket az egyes bizományosi szerződések magukba olvasztanak, azaz a keretszerződés elemeit az egyedi szerződések magukba inkorporálják.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére, valamint 685. § d) pontjára és e) pontjára hivatkozással kifejtette, hogy az alperes befektetési szolgáltatást nyújt az ügyfelei részére, akiknek a célja a haszonszerzés. Gazdasági tevékenységnek minősül az a tevékenység, amely jövedelem- és vagyonszerzésre irányul, vagy ezt eredményez és nem a mindennapi élet szükségleteinek a kielégítését célozza. Ha egy magánszemély értékpapírokat vásárol, illetve ezzel kapcsolatos szerződéseket köt, akkor nem illeti őt meg a fogyasztókra vonatkozó szigorúbb védelem, hiszen ekkor ő is gazdasági tevékenységet fog folytatni magánszemélyként. Megjegyezte, hogy a pénz- és tőkepiacon való megjelenéshez és kereskedéshez nem feltétlenül szükséges az, hogy valaki egyéni vállalkozó legyen. Nem fogadta el azt a felperesi érvet, hogy a felperes csak kedvtelésből végezte ezt a tevékenységet a jövedelmi viszonyaihoz képest jelentős összeggel. Álláspontja szerint, ha valaki vállalkozásba kezd csak kedvtelésből, akkor sem vonatkozhatnak rá a fogyasztókra vonatkozó kedvezőbb szabályok. Mindezekből következően a felperest nem minősítette fogyasztónak.

Vizsgálta, hogy a keretszerződés alapján létrejött egyes jogügyletekre kiterjedt-e a választottbíróági kikötés. A tőzsdei szabványosított határidős és opciós ügyletekre vonatkozó bizományosi keretszerződés 1, 2. és 19. pontjának egybevetéséből arra a következtetésre jutott, hogy a felek rendelkezése alapján a

keretszerződés rendelkezései automatikusan inkorporálódnak az egyes megbízási szerződésekbe, azaz a választottbírói kikötés kihat a keretszerződés alapján létrejövő egyes megbízásokra és az abból folyó jogviták rendezésére is.

A megbízási keretszerződés V/2. pontja pedig már egyértelműen a szerződéssel kapcsolatban keletkezett jogvitákra kötötte ki a Választottbírói hatáskörét.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Választottbírói olyan jogvitás ügyben hozott döntést, amelyre a választottbírói kikötés vonatkozott és amire a választottbírói szerződés rendelkezései kiterjednek.

A felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új ítélet hozatalával a Választottbírói ítéletének érvénytelenítését. Perköltségre is igényt tartott.

Állította a régi Ptk. 207. § (4) bekezdésének, a 209/A. § (2) bekezdésének, továbbá - tartalma alapján - a Pp. 206. §-ának, illetve a Vbt. 55. § (1) bekezdés b) és d) pontjának a megsértését. Kifejtette, hogy a választottbírói kikötés nem vonatkozhatott a bizományosi keretszerződés alapján megkötött egyedi szerződésekre, mert az ilyen kiterjesztő értelmezés a régi Ptk. 207. § (4) bekezdésébe ütközik. A jogerős ítéletnek az „inkorporálódással” kapcsolatos érvelése téves, mert a Választottbírói hatáskörét és illetékességét választottbírói szerződés önálló szerződésként vagy más szerződés részeként, mint választottbírói kikötés hozhatja létre. Ez utóbbi esetben ez a kikötés csak az érintett szerződéssel kapcsolatos jogvitákra terjed ki. Az egyedi szerződésekre csak akkor vonatkozna a Választottbírói hatásköre és illetékessége, ha az egyedi szerződésekben is szerepelne a választottbírói kikötés, vagy ezekre külön választottbírói szerződést kötött volna az alperessel. Mivel azonban az egyedi szerződéseket szóban kötötték, és a választottbírói kikötés csak írásban jöhet létre érvényesen, ezért ez a lehetőség fel sem merülhet. Az elsőfokú bíróság értelmezése a rendes bírói útról való lemondást, az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jogról történő lemondást jelenti, annak kiterjesztő értelmezése Alaptörvény ellenes [rég Ptk. 207. § (4) bekezdés].

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság hibás jogértelmezéssel jutott arra a következtetésre is, hogy a bizományosi keretszerződés nem fogyasztói szerződés. Hivatkozott a 2/2011. (XII.12.) PK véleményre, mely szerint a fogyasztót fogyasztói szerződés megkötésekor illeti meg magánjogi többletvédelem, vagyis ha a gazdasági élet professzionális szereplőjével áll szemben. A MIFID tesztben lakossági ügyfélként került a felperes besorolásra, amely szakmai ügyfélnek nem minősülő ügyfelet jelent a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az

általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bsz.) 41. pontja [helyesen a 4. § (2) bekezdés 40. pontja] szerint. A PK vélemény értelmében professzionális szereplő a szakmai ügyfél, a lakossági ügyfél pedig a fogyasztó.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítását, mert álláspontja szerint a felperes a kérelmében nem jelölte meg a megsértett jogszabályhelyet. Erdemben kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A Kúria a tényállást kiegészíti azzal, hogy az alperes ellen a cégnyilvántartás adatai szerint a felszámolás 2015. március 5-én megindult az Fpk.01.15-000918 számú eljárásban, a kirendelt felszámoló a **P.** Kft.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése szerint és megállapította, hogy az a megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

A Kúria elsőként megállapította, hogy a felperes - jóllehet nem kiemelten - a felülvizsgálati kérelem szövegében megjelölte azokat a jogszabályhelyeket, amelyeket álláspontja szerint a jogerős ítélet megsértett, ezért a felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasításának nem volt helye.

A felperes két okra alapítottan kérte a választottbíróági ítélet érvénytelenítését.

A Vbt. 55. § (1) bekezdés b) pontja szerint a Választottbíróóság ítéletének érvénytelenítése kérhető, ha a választottbíróági szerződés annak a jognak a szabályai szerint, amelynek alávetették, ilyen kikötés hiányában a magyar jog szerint érvénytelen. E körben arra hivatkozott, hogy fogyasztónak minősült, ezért az általános szerződési feltételek között szereplő választottbíróági kikötés semmis, mert vele nem került egyedileg megtárgyalásra [rég. Ptk. 209/A. § (2) bekezdés]. Ebből következően a perbeli jogvitára a Választottbíróóság hatáskörének fennállását vitatta.

E körben a felülvizsgálati kérelmét jogértelmezési kérdésként határozta meg oly módon, hogy a Bsz. szerint csak lakossági- illetve szakmai ügyfélként csoportosíthatók a befektetők. A természetes személy felperest - miután nem szakmai ügyfél - lakossági ügyfélként definiálta az alperes, s álláspontja szerint a lakossági ügyfél mindig fogyasztónak tekintendő.

A Kúria nem ért egyet ezzel a felperesi állásponttal. A Bsz. 4. § (2) bekezdésének 41. pontja, 47-50. §-ai és egyéb rendelkezései összefüggő, egymásra tekintettel történő vizsgálatának eredményeként állapítható meg, hogy a lakossági ügyfél fogalom nem azonosítható a fogyasztó fogalmával.

Az ügyfélnek a befektetési vállalkozás által történő minősítése - szakmai- vagy lakossági ügyfél-e - a törvényben meghatározott feltételek fennállásától, illetve az ügyfél erre irányuló kérelmétől függ, s tartalmában az ügyfél jogaira és kötelezettségeire nézve eltérő szabályok alkalmazását eredményezi. A két, különböző fogalom nem azonosítható egymással, mert a Bszt. a befektetési szolgáltatás teljesítése, a régi Ptk. pedig a fogyasztóvédelem céljából tartalmaz rendelkezéseket a két fogalom alá vonható személyekre nézve.

Mindezekből következően a Bszt. szabályait a régi Ptk. rendelkezéseivel együtt kell alkalmazni annak megítélésénél, hogy a felperest fogyasztónak lehet-e minősíteni az adott jogviszony tekintetében.

A Kúria álláspontja szerint helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság: önmagában abból, hogy a szerződést kötő személy természetes személy, nem feltétlenül következik az, hogy fogyasztónak minősül. A Ptk. 685. § d) és e) pontja szerint fogyasztói szerződésnek akkor minősíthető a perben vizsgált megállapodás, ha a természetes személy (a fogyasztó) gazdasági, illetve szakmai tevékenységén kívül kötötte meg a befektetési szerződést a gazdasági tevékenysége körében eljáró másik féllel.

A Kúria hivatkozik a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra. Eszerint „a bíróságnak hivatalból kell észlelnie, hogy a perbeli jogviszony fogyasztói szerződésnek minősül. Kétség esetén azonban a szerződés fogyasztói jellegének a bizonyítása a fogyasztót terheli.” Ebből a véleményből is az következik, hogy vannak olyan szerződések, amelyek - bár természetes személy köti meg azokat -, mégsem minősülnek fogyasztói szerződésnek.

A Választottbíróság, illetve a Fővárosi Bíróság a rendelkezésre álló adatokból arra a következtetésre jutott, hogy nem minősíthető a felperes az adott szerződések tekintetében fogyasztónak.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 685. § d) és e) pontjai alapján, valamint a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 1. pontjában foglaltak figyelembe vételével nem okszerűtlenül, a logika szabályaival nem ellentétesen jutott arra a következtetésre, hogy az adott esetben a felperes nem minősült fogyasztónak az alperessel kötött szerződésben. A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítélete a Vbt. 55. § (1) bekezdés b) pontjára alapított kereset elutasítása tekintetében nem jogszabálysértő.

A felperes a Vbt. 55. § (1) bekezdés d) pontjára hivatkozva is előterjesztett érvénytelenítési keresetet, mert álláspontja szerint „az ítéletet olyan jogvitás ügyben hozták, amelyre a választottbírósági kikötés nem vonatkozik, illetve amelyre a választottbírósági szerződés rendelkezései nem terjednek ki”. Kifejtette, hogy a bizományosi keretszerződésben megfogalmazott választottbírósági szerződés nem vonatkozik az egyes megbízási szerződésekre, az azokból eredő követelések alapján felmerült

jogvita elbírálása nem a Választottbíróság hatáskörébe tartozik. A Kúria hangsúlyozza, egy keretszerződés lényege az, hogy a felek között így létrejött jogviszony alapján keletkező egyes szerződéseknél a keretszerződésben meghatározott feltételeket nem kell minden egyes esetben ismételten meghatározni, a keretszerződés valóban az egyes szerződések tartalmává válik. Helytállóan állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a keretszerződésben foglalt választottbírósági kikötés „inkorporálódás” (beépülés) következtében az egyes megbízási szerződések részévé vált, így az abból eredő jogviták rendezésére a Választottbíróság hatásköre fennáll. Ebből következően nem valósult meg a Vbt. 55. § (1) bekezdés d) pontja szerinti érvénytelenítési ok sem a választottbírósági ítélet tekintetében.

A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely az alperes jogi képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3)-(5) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 56. § (1) bekezdése és 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-a alapján a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2015. június 16.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Vezekényi Ursula s.k. bíró